

Warszawa, 14 kwietnia 2023 r.

Dr hab. Jakub Zajączkowski

Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych

Uniwersytet Warszawski

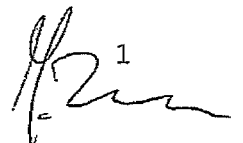
Recenzja pracy doktorskiej mgra Tomasza Wojciecha Wiśniewskiego pod tytułem „Zewnętrzna polityka energetyczna Indii rządu Narendry Modiego (2014-2019)”, napisana pod kierunkiem naukowym dra hab. Krzysztofa Kozłowskiego, Profesora Szkoły Głównej Handlowej (promotor pomocniczy dr Jan Misiuna), Warszawa 2022, str. 269.

Przedstawiona mi do recenzji praca doktorska mgra Tomasza Wojciecha Wiśniewskiego pod tytułem „Zewnętrzna polityka energetyczna Indii rządu Narendry Modiego (2014-2019)” spełnia kryteria merytoryczne i formalne sformułowane w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce Dz. U. z 2020 poz.85 z późn. zm.).

Dokonując pozytywnej oceny rozprawy doktorskiej wziąłem pod uwagę następujące kryteria oceny: istotność tematu rozprawy; założenia badawcze; charakter rozprawy; sposób rozwiązania problemu badawczego; styl i język.

1. Kryterium istotności tematu rozprawy

Temat rozprawy doktorskiej i przedmiot badań, na co Autor wskazuje m.in. we *Wstępie* na stronie 7, został jasno określony i jednoznacznie sformułowany. Autor wskazuje, że jest to zewnętrzna polityka energetyczna Indii oraz jej model i czynniki ją kształtujące

(strona 7.). Pod względem zakresu przedmiotowego problematyka nie budzi wątpliwości. Zagadnienie bowiem zewnętrznej polityki energetycznej Indii, biorąc pod uwagę wzrastającą rolę tego państwa w stosunkach międzynarodowych w ostatnich 30 latach, jest kluczowym problemem w nauce o polityce, zwłaszcza w nauce o stosunkach międzynarodowych. Działania Indii w zakresie bezpieczeństwa energetycznego, to klasyczny przykład oddziaływań i procesów z zakresu stosunków międzynarodowych.

Na wyróżnienie zasługuje zwłaszcza fakt wyboru szerszego zagadnienia niż zagranicznej polityki energetycznej. Autor skupia się bowiem na zewnętrznej polityce energetycznej Indii. Dzięki temu praca ma charakter holistyczny, ukazujący nie tylko działalność państwa, ale także państwowych i prywatnych koncernów energetycznych oraz uwzględniający uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne bezpieczeństwa energetycznego Indii (strony 7.-9.).

To wieloaspektowe ujęcie problematyki decyduje o oryginalności tematu i jego znaczeniu poznawczym. Autor próbuje dokonać w pracy doktorskiej rekonstrukcji zewnętrznej polityki energetycznej Indii. Jak wskazuje na stronie 9. *Wstępu* „kulminacyjną częścią rozprawy jest analiza działań podejmowanych przez indyjskie władze oraz koncerny energetyczne na arenie międzynarodowej, wobec określonego poziomu bezpieczeństwa energetycznego”. Takie ujęcie tematu pozwala na głębsze poznanie charakteru procesów, decyzji w zakresie polityki energetycznej Indii, uwypukleniu w tej polityce jej złożoności i wielowymiarowości.

Jednocześnie recenzowana praca doktorska wypełnia znaczącą lukę w badaniach nad polityką energetyczną Indii. Trzeba w pełni zgodzić się z Autorem, że wciąż mało jest, zwłaszcza w literaturze przedmiotu, opracowań na temat zewnętrznej polityki energetycznej (strony 9. i 16. *Wstępu*). Autorzy zazwyczaj ograniczają się do omówienia założeń rządu Indii w zakresie bezpieczeństwa energetycznego lub często publikacje mają charakter fragmentaryczny (s. 16.).

Dokonując oceny wyboru problematyki badawczej należy także wskazać na wymiar praktyczny przedstawionej rozprawy oraz jej wysoką wartość aplikacyjną, na co wskazuje Doktorant w swoim uzasadnieniu wyboru tematu (s. 9-12.). Problematyka współczesnych Indii i ich aktywność z zakresie bezpieczeństwa energetycznego, złożoność, dynamika oraz implikacje z tym związane są wciąż mało znane i zbadane, zwłaszcza w Europie Środkowej. Jest to jednak szerszy problem dotyczący wciąż istniejącego deficytu wiedzy na temat

współczesnych Indii, zwłaszcza jeśli chodzi o podejście kompleksowe i holistyczne, uwzględniające także znaczenie uwarunkowań wewnętrznych, geostrategicznych i geoeconomicznych. Kwestia ta zaś jest ważna ze względu chociażby na rolę i pozycję Indii w świecie oraz ich aspiracje mocarstwowe. Na ten czynnik już na początku *Wstępu* (s. 12) zwraca uwagę Doktorant. Istnieje więc zapotrzebowanie na wiedzę na temat zewnętrznej polityki energetycznej Indii oraz jej wielowymiarowości. Bez kompleksowego podejścia do wybranego problemu badawczego nie można w pełni zrozumieć nie tylko regionalnej, ale również globalnej strategii Indii. Bez tej zaś wiedzy trudno będzie zdefiniować Polskę, państwom Europy Środkowej czy Unii Europejskiej właściwą strategię wobec Indii.

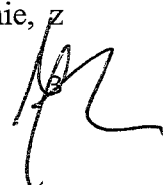
Można zastanowić się, czy nie należałoby zmodyfikować tytuł rozprawy doktorskiej do następującego: Uwarunkowania zewnętrznej polityki energetycznej Indii rządu Narendry Modiego (2014-2019). Autor bowiem znaczną część pracy poświęca bowiem uwarunkowaniom. 98 stron liczą dwa rozdziały: II i III dotyczące uwarunkowań, zaś jedynie jeden rozdział, liczący 66 stron, dotyczy sfery operacjonalizacji polityki energetycznej Indii, zarówno na poziomie państwa, jak i indyjskich przedsiębiorstw.

Pewne zastrzeżenie dotyczą także kwestii użycia terminów: model neoliberalny i neorealny. W przypadku tych terminów zarówno ze *Wstępu*, jak i z treści pracy (podrozdziały 1.1., 1.2. rozdziału I oraz podrozdział 3. Rozdziału IV) wynika, że Autor używa ich bardziej nie jako narzędzia teoretycznego do wyjaśnienia zewnętrznej polityki energetycznej Indii, ale pojęć stosowanych w kontekście praktyki politycznej Indii. Wydaje się, że Autor powinien więc jednoznacznie wskazać na to we *Wstępie*. Ponadto nie jest uzasadnione używanie w pracy doktorskiej podejścia neoliberalnego i neorealnego zarówno jako podejścia teoretycznego, jak i opisującego praktykę Indii. Ponadto Doktorant, jeśli odwołuję się do teorii stosunków międzynarodowych, powinien używać pojęcia neorealizm, a nie neorealny.

Uwagi te nie pomniejszają jednak pozytywnej oceny istotności wyboru problemu badawczego oraz uzasadnienie jego znaczenia poznawczego. Ponadto pozytywnie należy ocenić świadome określenie ram czasowych pracy.

2. Założenia badawcze

Należy wskazać na początku, że przedmiot badań i uzasadnienie jego wyboru zostało poprawnie określone i zdefiniowane (s. 7.-12.). Doktorant przyjął już we *Wstępie* (na stronach 7.-9.), że uwarunkowania dotyczące stanu bezpieczeństwa energetycznego Indii w znaczący sposób determinują zewnętrzną politykę energetyczną Indii. Jest to kluczowe założenie, z

którym w pełni korespondują zarówno struktura pracy, jak następnie pytania badawcze, teza główna i hipotezy (s. 17-18). Jednocześnie - co także należy pozytywnie ocenić - biorąc pod uwagę powyższe założenia, Doktorant w swojej pracy próbuje zidentyfikować i ukazać relacje przyczynowo- skutkowe między stanem bezpieczeństwa energetycznego Indii a ich zewnętrzną polityką energetyczną. Koresponduje to z tezą i hipotezami nr 1, nr 2 i nr 3. Ponadto mamy więc do czynienia ze spójnością założeń metodologicznych przedstawionych we *Wstępie* oraz strukturą pracy oraz sposobem rozwiązania problemu badawczego.

Pewne uwagi może budzić jednak sformułowanie tezy i hipotez. Wydaje się, że teza jest zbyt ogólna. Ponadto powinna ona wskazywać w sposób jednoznaczny jakie działania, jak rząd Indii realizował zewnętrzną politykę energetyczną. Należy także uznać dwa pierwsze pytania badawcze oraz związane z nim hipotezy (s. 17.) za niepotrzebne, nie dotyczą one bowiem bezpośrednio głównego przedmiotu badań, jakim jest zewnętrzna polityka bezpieczeństwa Indii. Pewne zastrzeżenia budzi także sformułowanie, jakie pojawia się na stronie 7., że „wyjściowym problemem badawczym rozprawy jest ocena stanu bezpieczeństwa energetycznego Indii”. Stwierdzenie to oraz wskazane pytania badawcze nr 1 i nr 2 mogą sugerować, że zagadnienie stanu bezpieczeństwa energetycznego a nie zewnętrzna polityka energetyczna Indii jest głównym problemem badawczym pracy. Wydaje się także, że cel pracy sformułowany na stronie 17. nie powinien być w formie pytania („jaki model...”).

Ponadto w przekonaniu recenzenta należałoby także dokonać modyfikacji w kontekście kolejności formułowaniu programu badawczego. Doktorant powinien najpierw przedstawić problem badawczy, cel, stan badań (w tym kontekście należałoby wyodrębnić jako samodzielny podrozdział *Wstępu* i dokonać w większym stopniu aniżeli to zrobił na stronach 13-16 przeglądu literatury, polegającego na zidentyfikowaniu głównych problemów poruszanych przez badaczy i ich kategoryzację w kontekście nie bezpieczeństwa energetycznego Indii, ale zewnętrznej polityki energetycznej), zidentyfikować lukę badawczą, następnie sformułować pytania badawcze, potem przedstawić hipotezę. Należy jednak dodać, że zastrzeżenia dotyczą jedynie konstrukcji programu badawczego, zwłaszcza kolejności poszczególnych elementów. Pod względem merytorycznym przedstawione założenia pracy (poza już wspomnianymi zastrzeżeniami) nie budzą wątpliwości. Pozytywnie trzeba także ocenić zidentyfikowaną w sposób właściwy lukę badawczą. Ponadto we *Wstępie* znajdują się wszystkie główne elementy programu badawczego sformułowane w sposób poprawny. Założenia badawcze wskazują, co chce badać i dlaczego Doktorant.

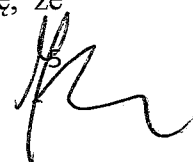

We *Wstępie* Doktorant przedstawił w sposób klarowny założenia metodologiczne swojej rozprawy doktorskiej. Z opisanych metod (s. 18-20) wynika, że zastosował przede wszystkim metody jakościowe (choć Doktorant nie użył bezpośrednio tego terminu). Na wyróżnienie należy świadoma strategia badawcza, która m.in. polegała na skoncentrowaniu się głównie na analizie dyskursu, czego przejawem było odniesienie się do licznych źródeł pierwotnych, dokumentów, oficjalnych stanowisk. Autor wskazuje na to na stronach 19.-20. Trzeba przy tym zaznaczyć, że metody te przedstawione we *Wstępie* nie mają jedynie charakteru deklaratywnego. Analiza źródeł pierwotnych, zwłaszcza w rozdziałach II, III, IV stanowi o unikatowości tej pracy.

Doktorant nie zaznaczył jednak czy przyjmuje metodę dedukcyjną czy indukcyjną. Ponadto wydaje się, że część *Wstępu* dotycząca metod powinna być zmodyfikowana. Doktorant powinien w niej między innymi dokonać uzasadnienia wyboru metod oraz wskazać właściwe metody jakościowe. Nie pomniejsza to jednak pozytywnej oceny w kontekście wybranych metod. Metody jakościowe, które dominują w pracy i decydują o jej specyfice, zostały zastosowane w sposób prawidłowy.

Na wyróżnienie zasługuje wskazany autorski model badania bezpieczeństwa energetycznego (strony 54-62) oraz jego konsekwentne zastosowanie w rozprawie doktorskiej, co odzwierciedlone jest w strukturze rozdziałów II i III. Jednocześnie sposób przedstawiania tego modelu w rozdziale I, dowodzi nie tylko znajomości problematyki badawczej, specyfiki Indii, ale także umiejętności badawczych Doktoranta, przede wszystkim przemyślanej strategii badawczej.

Potwierdzeniem tego jest także spójność struktury pracy z przyjętymi założeniami metodologicznymi oraz przedstawionym w rozdziale I modelem stanu bezpieczeństwa energetycznego Indii. Autor także odwołuje się do modelu gry dwupoziomowej, uzasadniając swój wybór koniecznością uwzględnienia przy rekonstrukcji zewnętrznej polityki energetycznej, zarówno działalności rządu Indii, jak i państwowych oraz prywatnych przedsiębiorstw. Odwołując się do modelu gry dwupoziomowej wydaje się jednak, że Autor powinien w większym zakresie zaprezentować relacje między rządem a prywatnymi przedsiębiorstwami zarówno w sferze instytucjonalnej (w podrozdziale 1.2. rozdziału I czy nawet przygotować odrębny rozdział na ten temat), jak i w sferze operacyjnej (rozdział IV). Autor powinien ukazać jak rząd Indii wykorzystuje do realizacji swoich celów prywatne indyjskie przedsiębiorstwa, omówić w większym stopniu zagadnienie wpływu tych przedsiębiorstw na formułowanie przez rząd Indii polityki energetycznej. Wydaje się, że

zabrakło także podrozdziału, omawiającego relacje między zewnętrzną polityką energetyczną a stanem bezpieczeństwa energetycznego.

Mimo tych zastrzeżeń dotyczących założeń metodologicznych, w opinii recenzenta, Doktorant w sposób rzetelny i właściwy dokonał potwierdzenia przyjętych przez siebie tez, czego potwierdzenie w ujęciu syntetycznym znajdujemy przede wszystkim w zakończeniu rozdziału IV oraz zakończeniu pracy. Wnioski, które tam znajdujemy, dowodzą umiejętności badawczych Doktoranta, przede wszystkim umiejętności syntezy i formułowania klarownych ocen, tez, opartych na źródłach i logicznym wywodzie. Dowodzą tego nie tylko treść zakończenia rozprawy, w którym Doktorant weryfikuje przyjęte we *Wstępie* hipotezy, ale także fakt poddania założeń ze *Wstępu* analizie empirycznej w rozdziałach II i III oraz IV. Na wyróżnienie zasługują szczególnie zakończenia tych rozdziałów. Autor dokonuje w nich próby uogólnienia i syntezy na podstawie przedstawianych i omawianych we wcześniejszych częściach rozdziałów danych empirycznych. Jednocześnie, co zasługuje na pozytywną ocenę, podsumowania te mają charakter symetryczny, przedstawiają zmienne wskazane przez Doktoranta we *Wstępie* oraz rozdziale I.

3. Charakter rozprawy

Recenzowana rozprawa doktorska kwalifikuje się jako deskryptywno-analityczna. Doktorant, co zasługuje na pozytywną ocenę, we *Wstępie* oraz następnie w pracy, ukazał w sposób całościowy, problematykę zewnętrznej polityki energetycznej Indii. Na wyróżnienie zasługują zwłaszcza rozdziały i podrozdziały dotyczące bezpośrednio Indii, działań rządu indyjskiego oraz przedsiębiorstw indyjskich w sektorze energetycznym. Dowodzą one znajomości specyfiki indyjskiej. Podrozdziały 2.1. i 3.2. w rozdziale I świadczą zaś o umiejętnościach konceptualizacji, czego dowodem jest wyodrębnienie przez Doktoranta głównych elementów, konstytuujących model, omawiający uwarunkowania bezpieczeństwa energetycznego.

Wydaje się, że kwestią którą należałoby rozważyć jest struktura pracy; czy nie należałoby jeszcze jednego rozdziału (rozdział V), w którym można byłoby ukazać znaczenie zewnętrznej polityki energetycznej Indii. Ponadto warto byłoby dodać w rozdziale I czy II rozbudowany podrozdział ukazujący relacje między rządem a przedsiębiorstwami prywatnymi. Należałoby także rozbudować kwestię instytucjonalno-prawnych aspektów

6

podejmowania decyzji w zakresie zewnętrznej polityki energetycznej. Wydaje się, że powyższe kwestie w podrozdziale 1.2. rozdziału I są omówione zbyt ogólnie.

Trzeba jednak dodać, że przyjęta struktura pracy jest logiczną konsekwencją i funkcją przyjętych wcześniej założeń badawczych. Biorąc pod uwagę założenia przedstawione przez Doktoranta oraz chęć ukazania w sposób kompleksowy zewnętrznej polityki energetycznej Indii tak skonstruowana analiza przeprowadzona w rozdziałach od *II.* do *IV.* można uznać za uzasadnioną i należy ją ocenić pozytywnie. Wartością dodaną pracy jest bowiem przede wszystkim jej kompleksowy i holistyczny charakter. Trzeba podkreślić, iż mimo wskazanych zastrzeżeń, Doktorant konsekwentnie realizuje przyjęte założenia i omawia w sposób rzetelny wybrany problem badawczy.

4. Sposób rozwiązania postawionego problemu badawczego

W warstwie realizacyjnej rozprawę doktorską należy ocenić pozytywnie. Wydaje się, że uzyskujemy wszechstronną, kompleksową analizę zewnętrznej polityki energetycznej Indii.

O bardzo dużej wiedzy na temat specyfiki Indii Doktoranta świadczy między innymi rozdział drugi, trzeci oraz w kontekście oceny sposobu rozwiązania pracy czwarty. Doktorant w sposób logiczny i klarowny dokonał omówienia w ujęciu syntetycznym przesłanek i uwarunkowań zewnętrznej polityki energetycznej. Rozdział II i III jest rzetelną, opartą o literaturę przedmiotu i co najważniejsze – źródła pierwotne – identyfikacją i omówieniem uwarunkowań bezpieczeństwa energetycznego Indii, opartą o przyjęty w rozdziale I model.

Trzeba wskazać, że mimo złożoności tej problematyki, Autorowi udało się także wskazać na główne formy aktywności Indii w zakresie zewnętrznej polityki energetycznej. Na szczególne wyróżnienie zasługuje podrozdział 1. i 2. rozdziału IV. Trzeba także w tym kontekście bardzo pozytywnie ocenić umiejętność syntezy i przedstawienie w sposób klarowny oceny zewnętrznej polityki energetycznej, wskazania modelu, jaki zdaniem Autora, realizują Indie, czego dowodem jest podrozdział 3. Rozdziału IV. Pewne uwagi budzi brak periodyzacji i próby podejścia bardziej analitycznego w poszczególnych podrozdziałach. Dotyczy to zwłaszcza rozdziału IV. Wydaje się, że Doktorant mógł podejść do zagadnienia w większym stopniu analitycznie niż deskryptywnie. Można było na początku podrozdziału na przykład dokonać periodyzacji i omówienie najważniejszych cech dla okresu rządów Modiego. Recenzent uważa także, że zwłaszcza podrozdziały 1. i 2. Rozdziału IV powinny

być znacznie rozbudowane. To one bowiem stanowią istotę wybranego problemu badawczego.

Główne uwagi jednak dotyczą zawartości rozdziału I. Uwagi nie dotyczą głównie zawartości merytorycznej, ale pewnych kwestii związanych z konstrukcją poszczególnych podrozdziałów i ich treścią. Na przykład wydaje się, że podrozdział 1.1. rozdziału I ma zbyt ogólnikowy charakter. Ponadto opisując w nim główne założenie liberalizmu i realizmu w zbyt małym zakresie Doktorant odwoływał się do zagranicznej literatury przedmiotu. Ponadto wydaje się, że podrozdział 3. Rozdziału I powinien mieć inną nazwę, np., Założenia teoretyczne. Powinien on się znaleźć we Wstępie pracy. Ponadto wydaje się, że zmianie powinien ulec podrozdział 1.2. rozdziału I. Kwestie teoretyczne i praktyka indyjskiej zewnętrznej polityki ekonomicznej nie powinny być traktowane łącznie w jednym podrozdziale.

Wartością dodaną pracy wnioski przedstawione w rozdziałach 3.2. rozdziału IV (z zastrzeżeniem, że Autor nie używa terminów neoliberalny i neorealny w kontekście teorii stosunków międzynarodowych), podsumowaniu rozdziału IV oraz zakończeniu pracy pt. *Podsumowanie i wnioski z rozprawy*. Autor w sposób logiczny, klarowny i jednoznaczny dokonuje prezentacji wyników badań. Dowodzą one umiejętności badawczych Doktoranta, zwłaszcza próby uogólnienia i generalizacji. Przedstawione w tych częściach rozprawy, na podstawie badań empirycznych, wyniki i tezy logicznie nawiązują do przyjętych założeń badawczych. Wnioski zawarte tam zostały ujęte w sposób klarowny. Stanowią one w moim przekonaniu podstawę do dalszych badań.

Jednocześnie, mimo uwag dotyczących zwłaszcza konstrukcji rozdziału I oraz braku rozdziału mówiącego o znaczeniu polityki energetycznej Indii, trzeba jednoznacznie stwierdzić, że pracę pod względem kryterium dotyczącego sposobu rozwiązania problemu badawczego, należy ocenić pozytywnie. Na szczególne wyróżnienie, które także decyduje o unikatowości tej pracy, zasługuje odwoływanie się do licznych źródeł pierwotnych. Praca dokonuje w sposób kompleksowy i rzetelny rekonstrukcji założeń i operacjonalizacji zewnętrznej polityki energetycznej Indii.

5. Styl i język rozprawy

Recenzowana praca została napisana w sposób komunikatywny i poprawny pod względem językowym. Pewne zastrzeżenia związane są z występującymi w niektórych miejscach w pracy sformułowaniami, mającymi charakter publicystyczny. Niedosyt

recenzenta budzi także zbyt skromne wykorzystanie źródeł anglojęzycznych w rozdziale I, w części dotyczącej teorii (1.1.). Rozdział II i III oraz rozdział IV wyróżniają się już jednak literaturą przedmiotu oraz źródłami pierwotnymi.

6. Najważniejsze uwagi i pytania:

- a) wydaje się, że należałoby zmodyfikować tytuł pracy oraz jednoznacznie określić czy teoria neoliberalna jest w pracy narzędziem teoretycznym czy jest terminem opisującym praktykę polityczną Indii w zakresie polityki bezpieczeństwa energetycznego Indii;
- b) należałoby także rozważyć modyfikację struktury pracy; między innymi jeden rozdział lub podrozdział (np. II) poświęcić na wymiar instytucjonalno-prawny zewnętrznej polityki energetycznej, tzn. ukazać proces podejmowania decyzji w Indiach w tym zakresie; omówić relacje między rządem a prywatnymi przedsiębiorstwami w tym zakresie;
- c) wydaje się, że w pracy w mniejszym stopniu należałoby się koncentrować na uwarunkowaniach bezpieczeństwa energetycznego Indii (jeśli nie zmienimy tytułu całej rozprawy), a w większym zakresie skoncentrować się na realizacji zewnętrznej polityki energetycznej (rozbudować rozdział IV);
- d) prośba o wskazanie przez Doktoranta modelu teoretycznego z teorii stosunków międzynarodowych, który wyjaśniałby działania rządu Indii w zakresie zewnętrznej polityki energetycznej; ponadto prośba o uzasadnienie na podstawie modelu gry dwupoziomowej o wskazanie jak podmioty pozapaństwowe wpływały na zewnętrzną politykę energetyczną rządu Modiego.

Uwagi, które zgłosiłem, nie podważają jednak mojej pozytywnej oceny recenzowanej rozprawy. Jest to solidne, rzetelne i całościowe omówienie zewnętrznej polityki energetycznej Indii. Rozprawa oddaje w pełni specyfikę i złożoność tej problematyki. W tym kontekście trzeba podkreślić, że Doktorant wykazał się odwagą podejmując realizację tego problemu badawczego. Praca ma charakter nowatorski, zwłaszcza w Polsce. Brak jest bowiem podejścia holistycznego i ukazania zewnętrznej polityki energetycznej Indii.

Konkluzje

9

Rozprawa doktorska mgra Tomasza Wojciecha Wiśniewskiego zasługuje na pozytywną ocenę. Spełnia ona kryteria metodologiczne, merytoryczne i formalne. Doktorant opanował wiedzę o przedmiocie badania oraz wykazał się umiejętnościami badawczymi, w tym potrafi zidentyfikować problem badawczy, a następnie kreatywnie go rozwiązać. Rozprawa potwierdza kompetencje analityczne Doktoranta. Należy także wskazać, że rozprawa służy na pewno lepszemu poznaniu omawianej problematyki. Tematyka pracy jest wartościowa i innowacyjna. Tym samym należy podkreślić, że recenzowana praca doktorska spełnia ustawowe wymagania pracy doktorskiej. Biorąc powyższe pod uwagę wnioskuję o dopuszczenie Doktoranta do dalszych etapów w procedurze doktorskiej.

Grzegorz
Zaprawa